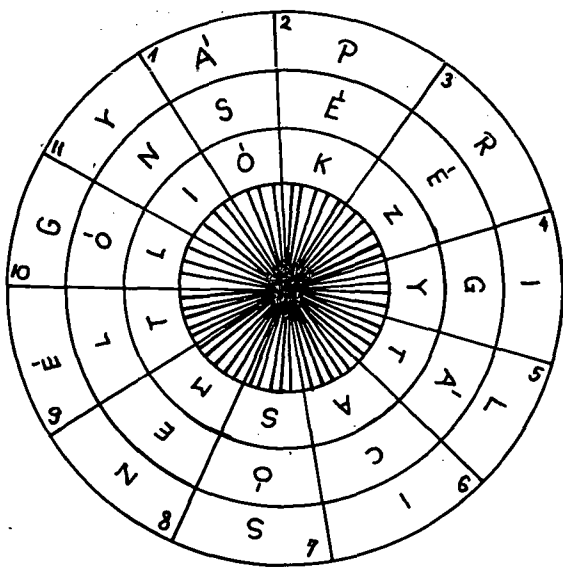

Kulturális foglalkozás a napköziben

A kulturális foglalkozás felejthetetlen élménnyé válik, ha eljátszunk egy élethelyzetet, mimes improvizációval, szituációs játékkal élénkítjük. Az irodalom, zene, képzőművészet eddig is jelen volt foglalkozásainkon. De mennyivel maradandóbb élményben van része annak a gyermeknek, aki mozoghat is a vers ritmusára, esetleg mimes improvizációval el is játszhatja, amiről a vers szól. A zenének varázsereje van, ha csak ülve hallgatjuk is, de milyen felejthetetlen élményt jelent a mozgásimprovizáció, amit a zene sugall. Beleéljük magunkat a zene hangulatába, s fantáziánk segítségével kifejezzük érzéseinket mozgással, gesztussal, mimikával.

A képzőművészetet közelebb hozhatjuk a gyermekhez, ha megismertetjük festményekkel, szobrokkal. De mennyivel teljesebbé tehetjük a gyermeki önkifejezés lehetőségét, ha pl. zenehallgatás közben érzéseit le is festheti. Színekkel, formákkal fejezheti ki, amit hall a zenében. Ugyancsak az önkifejezés újabb lehetőségét szolgálja és esztétikai élményt nyújt, ha gyűjtött képanyagból montázst vagy plakátot tervezhet. Mindezt együtt láthatjuk a következő kulturális foglalkozáson, amelynek témája a felszabadulás: háború — béke.

*Szabad tér. A gyermekek a padlón ülnek.
I. Rejtvényel indítom a foglalkozást.*

1. Kerti szerszám.
2. Kenyeret süt.
3. Ebből a fémből készül a kilincs
4. „Ügy” ellentéte.
5. Néz.
6. Ilona beceneve.
7. Nem édes.
8. Tagadószó.
9. Meghalt.
10. Focimérkőzésen esik.
11. Foghús vissza.

Ha megfejted a rejtvényt és a külső kört összeolvasod, megtudod foglalkozásunk témáját. Csoportmunka. Az a csoport győz, aki elsőnek kész.

— Mit jelent a szó: felszabadulás,
háború?

Keresd ki az Új magyar lexikomból, ill. a Magyar értelmező kéziszótárból! Olvasd fel!

— Mit jelent még a háború? Milyen lehetett? Mi jut eszedbe, ha hallod ezt a szót?
(Válaszok: égő házak, felborult teherautók, síró gyermekek, vérző sebek, halottak, éhezés, pusztulás.)

II. Próbáljuk átélni a háború borzalmaival, s eljátszani!

- Játsszuk, hogy mi vagyunk a harcra induló katonák. Meneteljünk. Zene: Knyipper: Poljuska.
- A harctéren vagyunk. Harcolunk. Bátran törsz előre! Egy célod van, a haza védelme. (Maguk keltenek háborús zajokat, puskaropogást.)
- Az itthon maradt családokat játsszuk! Gyerekek vagyunk, édesanyák, öreg nagymamák, nagyapák. Megszólal a sziréna. Nagy zűrzavar támad. Mindenki menekül az óvóhelyre. Sírás-jajgatás. A pincében sötét van, dohos szag, a földön szalma, arra telepedünk, sokan összezsúfolva, a kicsik az édesanyjukhoz bújva. Félsz. A fejed fölött dübörögnek a bombázók. Óriási robbanás. Iszonyatosan félsz. Zene: Sztravinszkij: Tavaszi áldozat (részlet). Próbáld a zenét mozgással, gesztussal, mimikával kifejezni. Most próbáld érzéseidet lefesteni. Színekkel, formákkal fejezd ki, amit a zene sugall! Milyen színeket, formákat festettél?
- Megérkezett a felmentő sereg. Vége a háborúnak. Feljöhettek a pincéből, bátortalanul, elcsigázva, egymást támogatva. Nem tudsz örülni a fénynek, mert szörnyű látvány fogad: rombdölt házak, sebesültek, halottak.
- Eltemetjük a halottakat. Gyászzene. Közben: Fodor József: Piros fejfák (részlet).

Itt alusznak, íme, sorba lent,
A hű parancsteljesítők.
Mint a néma, hű jóakarát,
Úgy jöttek menteni őket.
Sirjukat őrizze kegyelet,
Emléküket az idők.

(Halk, lassú versmondás. A gyerekek szomorúan lehajtják fejüket.)
Szünet.

- Egy szovjet katona lép hozzánk, és meghív a tábori konyhára. Ott meleg ételt kapunk. Kezvedben az étellel telt tálka. Egy hete nem ettünk. Lássunk hozzá! (Habzsolva, szürcsölvé esznek.)
- Rajtunk, életben maradtakon a sor, hogy eltakarítsuk a romokat, újjáépítsük hazánkat. Minden kézre szükség van!

Te ekével, te kalapáccsal, tollal,
a rózsá, amely a kórházak
udvarán terem,
Igen, a rózsá illatával,
Te ekével, te kalapáccsal, tollal,
a gőzfűrészes ferde fémfogával,
a vas az erejével,
a felhő azzal, hogy esőt ad a földnek,
a föld azzal, hogy kenyereket terem,
mindegy, hogy hogyan,
ki ekével, ki kalapáccsal, tollal,
a rózsá illatával.
Kinek karja van, a két kezével,
kinek karja nincs, a mosolyával,
mindegy, hogy hogyan,
kinek fényes a lelke, szép szavával,
akire hallgatnak a vizek, az dalával,
szelidítse meg a vizeket,
az erős gyúrja meg a fémeket,
adjon lelket a lelkes anyagnak,
mindegy, hogy hogyan,
ki ekével, ki kalapáccsal, tollal,
a rózsá illatával,
mindegy, hogy hogyan,
csak építse, építse ezt a hazát!

Juhász Ferenc: Kinek karja van . . . c. verse alatt elmozgják, amit a vers mond. Mimes improvizáció. Mindenki saját elképzelésének megfelelően alakít. Van, aki mikor azt játssza, hogy nehezet emel, még bele is vörössedik.

- A hidakat is fel kell építeni! Weöres Sándor: Építők c. verse jó ritmust ad a munkához. Mindenki egyszerre dolgozik.

Szív dobban,
Szív dobban,
Kalapács koppan, tűz lobban.
Feszül az új híd, dörög az új gyár,
Virul az ország, újra él már,
Még szebben, még jobban
Kalapács koppan, szív dobban.
Hej, rajta,
Hej, rajta,
Kezet ad új híd két partja!
Lobog zászló, repül az ének,
Szívek a légben összeérnek.
Mély víznek két partja,
Nagy erős vashíd döng rajta.

Együtt mondják a verset, egyszerre ütik a kalapácsot, majd hidat építenek. „kezet ad új híd . . .” résznel egymásnak nyújtják karjukat.

- Most ültessünk fát! Ez a csoport lesz a facsemete, a másik ültet. Jelöljétek ki a fák helyét! Ássátok ki az árkokat! Állítsátok bele a csemetéket! Gondosan ültess, öntözd, ápold, hogy évtizedek múlva is gyönyörködhesünk bennük.

A sok dolgozó kéz eltüntette a háború nyomait. Újjáépült az ország. Azóta 43 év telt el. Községünkben is sok létesítmény bizonyítja szüleitek, nagyszüleitek jó munkáját. Ti már nyugalomban, békében élhettek.

- Játsszuk el most mai vidám életünket! Zene: Balázs Á.: Májusi fény. Próbáld a zene hangulatát mozgással, gesztussal kifejezni!
Most pedig fessük meg a zenét! Színekkel, formákkal fejezd ki érzéseidet!
— Gyűjtöttünk képeket. Válogassuk szét! 1. csoport: háború. 2. csoport: béke. Rendezzük úgy a képeket, hogy együtt is mondjanak valamit!

III. A foglalkozás értékelése:

Milyen élményben volt részünk ezen a foglalkozáson? (Átéltük a félelmet, az éhezést, a fájdalmat, az örömet stb.)

Milyen megállapítást tehetünk?

Nem akarunk háborút, békében akarunk élni!

A foglalkozás, kivétel nélkül, minden gyerekek nagy élményt jelentett. Ha csak ennyit értünk is el, eleget tettünk a napközis követelményeknek. Emellett viszont nagyon sokoldalúan hatott a személyiségre. Olyan élethelyzeteket élt át, amilyenben különben nem lett volna része: a harc izgalmát, a félelmet a pincében, a munka nehézségét és szépségét, az összefogás örömet, a békét, boldogságot. Ezáltal fejlődött beleélőképessége, fantáziája, s gazdagodott érzelmi élete. A mimes helyzetgyakorlattal, a mozgásimprovizációval az önkifejezési készsége fejlődött. A zene megjelenítése mozgással-festéssel egy magasszintű követelményt állított a gyerekek elé, s ez fejlesztette fantáziáját, ügyességét, ez is az önkifejezés eszközéül szolgált.

Fodor József, Juhász Ferenc, Weöres Sándor verse mindent elmondott az elesett hősről, az újjáépítésről, s művészi eszközökkel hatott.

A háború c. plakát ragasztásánál, hosszas rendezés után, nagyszerűen helyezték középre ferdén a tiltakozást jelképező alakot, s írták alá a tiltakozás szavát: NE!

A béke c. plakátnál minden jónak elé helyezték a családot, az anyát gyermekével.

Az ilyen és ehhez hasonló foglalkozások gazdagítják a gyermek érzelmvilágát, de az érzelmi nevelés mellett híven szolgálják a hazaszeretetre nevelést, a világnézeti nevelést, az esztétikai nevelést, és fejleszti a gyermek értelmi erőit is.